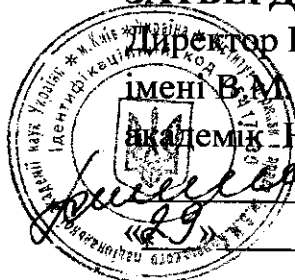

**НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ НАУК УКРАЇНИ
ІНСТИТУТ ДЕРЖАВИ І ПРАВА
імені В. М. КОРЕЦЬКОГО**

ЗАТВЕРДЖУЮ

**Директор Інституту держави і права
імені В. М. Корецького НАН України
Академік НАН України**

Ю.С. Шемшученко

10 2020 р.

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«Актуальні проблеми трудового права та права соціального забезпечення
України»**

**підготовки здобувачів вищої освіти
на третьому(освітньо-науковому) рівні**

**на здобуття ступеня: доктор філософії (PhD)
за спеціальністю: 081-Право
галузі знань: 08- Право**

Розглянуто та затверджено
на засіданні Вченої ради
Інституту
від «29» 10 2020 року
протокол № 7

КИЇВ – 2020

Розробник:

Сімутіна Я.В., доктор юридичних наук, старший науковий співробітник.

Затверджено на засіданні відділу проблем цивільного, трудового та підприємницького права,
протокол № 5 від 14 » травня 2020 р.

Завідувач відділу А.Ю. Бабаскін

1 – Загальна інформація про навчальну дисципліну	
Повна офіційна назва наукової установи	Інститут держави і права імені В.М. Корецького Національної академії наук України
Повна назва навчальної дисципліни	Актуальні проблеми трудового права та права соціального забезпечення України
Повна назва структурного підрозділу	відділ проблем цивільного, трудового та підприємницького права
Викладач	Сімутіна Я.В., д.ю.н., ст. н. с.
Рівень вищої освіти	НПК України – 8 рівень, FQ-EHEA – третій цикл, EQF-LLL – 8 рівень
Форма навчання	денна/заочна
Передумови для вивчення дисципліни	Наявність освітнього ступеня магістр (ОКР-спеціаліст)
Мова викладання, навчання, оцінювання	Українська
Місце навчальної дисципліни в освітньо-науковій програмі	вибірковий компонент ОНП, цикл – професійної підготовки (ВК-8)
Обсяг навчальної дисципліни	2 кредити ЄКТС/60 год., у тому числі: аудиторних занять: лекції - 20 год., семінарські заняття - 20 год. Самостійна робота - 20 год.
Форма поточного та підсумкового контролю	Екзамен
Інструменти, обладнання та програмне забезпечення	Опорний конспект лекцій, підручники, посібники, наукові статті, інтернет-ресурси
Електронна адреса відділу/ номер телефону	viddil_civil@ukr.net (044) 278-59-94

2. Мета навчальної дисципліни:

надати аспірантам більш глибокі теоретичні знання щодо правового регулювання трудових та соціально-забезпечувальних правовідносин, тенденцій його подальшого розвитку у сучасних умовах в Україні та світі.

3. Попередні вимоги до опанування навчальної дисципліни:

1) знання понятійно-категоріального апарату юридичної науки отримані в результаті вивчення дисципліни «Теорія права»; знання ідеї природно-правової школи права, отримані з курсів «Філософія права»; знання галузевих юридичних дисциплін «Трудове право», «Право соціального забезпечення», знання структури та методів наукового дослідження, отримані з дисципліни «Методологія та організація юридичних наукових досліджень»

2) володіння навичками аналізу положень джерел права.

3) уміння збирати, обробляти та узагальнювати правовий матеріал.

4. Анотація навчальної дисципліни.

При вивченні дисципліни досліджується правова природа соціально-економічних прав людини, їх регламентування державою, поняття трудового права та права соціального забезпечення як самостійних галузей права, актуальні проблеми регламентації трудових та соціально-забезпечувальних відносин, які потребують вирішення в умовах оновлення трудового законодавства й удосконалення законодавства в сфері соціального забезпечення, сучасні проблеми правової регламентації інститутів трудового права, поняття й категорії трудового права та права соціального забезпечення (юридичну термінологію), а також тенденції становлення і розвитку трудових і соціально-забезпечувальних правовідносин, міжнародні та європейські трудові стандарти регламентації окремих інститутів трудового права та права соціального забезпечення.

5. Завдання (навчальні цілі) дисципліни: ознайомлення з основними тенденціями у сфері правового регулювання трудових та соціально-забезпечувальних правовідносин у сучасних умовах; оволодіння загальнонауковими методами пізнання і вироблення професійних навичок системного і порівняльного аналізу чинного трудового законодавства та практичного його застосування, історії виникнення, становлення та розвитку трудового права та права соціального забезпечення як самостійних галузей права, що мають власний предмет, методи, принципи, джерела правового регулювання, тенденції (перспективи) розвитку цих галузей права у майбутньому; оволодіння навичками аналізу й оцінки юридичних фактів, правової інформації, застосування здобутих знань при правозастосуванні та правотворчості, удосконаленні правового регулювання трудових правовідносин та відносин у сфері соціального забезпечення; підвищення аналітичних навичок, моделювання варіантів рішень у складних випадках, пов'язаних із трудовими та соціальними правами людини.

6. Результати навчання за дисципліною:

Результат навчання (1 - знати; 2 - вміти; 3 - комунікація; 4 - автономність та відповідальність)		Форми (та/або методи і технології) викладання і навчання	Методи оцінювання та пороговий критерій оцінювання (за необхідності)	Відсоток у підсумковій оцінці з дисципліни
Код	Результат навчання			
1.1.	Знати: наукові підходи до поняття трудового права як	Лекція, семінарське	Усні відповіді під час семінарських занять;	10%

	соціонормативного феномена, як самостійної галузі права, основні історичні етапи еволюції трудового законодавства; правову природу та місце трудових прав в системі прав людини; міжнародні трудові стандарти і відповідність національного трудового права України цим стандартам; концептуальні наукові підходи до визначення поняття трудових правовідносин, їх видів, суб'єктів, підстав виникнення.	заняття, самостійна робота	підготовка наукових доповідей і презентація їх на семінарі	
1.2.	Знати наукові підходи до розуміння поняття «трудоий договір»; критерії розмежування трудового договору від цивільно-правових договорів підряду (надання послуг); поняття та особливості відповідальності в трудовому праві; поняття, види та порядок вирішення індивідуальних та колективних трудових спорів.	Лекція, семінарське заняття, самостійна робота	Усні відповіді під час семінарських занять; підготовка та презентація наукових доповідей, модульна контрольна робота	10%
1.3.	Знати етапи становлення права людини на соціальний захист і конституційні гарантії його здійснення; правові ознаки організаційно-правових форм соціального захисту; становлення та розвиток соціальної держави, її сучасне розуміння; міжнародні стандарти у сфері соціального захисту і законодавство України; проблеми кодифікації галузі права соціального забезпечення.	Лекція, семінарське заняття, самостійна робота	Усні відповіді під час семінарських занять; підготовка наукових доповідей і презентація їх на семінарі	10%
1.4.	Знати теоретичні проблеми визначеності соціальних допомог, пільг та послуг в українській науці права соціального забезпечення, їх види та класифікацію.	Лекція, семінарське заняття, самостійна робота	Усні відповіді на семінарських заняттях; підготовка наукових доповідей; модульна контрольна робота	10%
2.1.	Вміти досліджувати та робити висновки щодо змісту правових актів різної юридичної сили у сфері	Лекція, семінарське заняття,	Доповіді та наукові роботи, модульна контрольна	10%

	<p>трудовах та соціально-забезпечувальних відносин; здійснювати глибоку фахову експертизу трудового та соціально-забезпечувального законодавства, виявляти прогалини, суперечності та формулювати власні пропозиції, спрямовані на їх подолання.</p>	<p>самостійна робота</p>	<p>робота</p>	
2.2.	<p>Вміти на основі отриманих знань з курсу вирішувати завдання з моделювання нормативно-правових актів, локальних актів та актів колективно-договірного характеру у сфері праці й соціально-трудовах відносин та судових рішень щодо проблем, пов'язаних із реалізацією та захистом соціальних прав людини.</p>	<p>Лекція, семінарське заняття, самостійна робота</p>	<p>Доповіді та наукові роботи, модульна контрольна робота</p>	10%
3.1	<p>Вільно володіти письмовою та усною державною мовою, правильно вживаючи правничу термінологію.</p>	<p>Лекція, семінарське заняття, самостійна робота</p>	<p>Доповіді та наукові роботи, модульна контрольна робота</p>	10%
3.2.	<p>Брати участь в обговореннях дискусійних теоретичних та практичних проблем у сфері трудових та соціально-забезпечувальних відносин, аргументуючи з дотриманням етичних правил свою думку щодо питань, які виносяться на розгляд.</p>	<p>Лекція, семінарське заняття, самостійна робота</p>	<p>Доповіді та наукові роботи, модульна контрольна робота</p>	10%
4.1.	<p>Самостійно та неупереджено формувати судження щодо проблемних аспектів правового регулювання трудових і соціально-забезпечувальних відносин. Брати участь у фахових експертних дискусіях щодо вдосконалення національного трудового й соціально-забезпечувального законодавства в контексті міжнародних та європейських стандартів; вільно, переконливо та аргументовано відстоювати власні інноваційні висновки та пропозиції.</p>	<p>Лекція, семінарське заняття, самостійна робота</p>	<p>Доповіді та наукові роботи, модульна контрольна робота</p>	10%
4.2.	<p>Бути здатними продовжувати навчання з високим ступенем</p>	<p>Лекція, семінарське заняття,</p>	<p>Доповіді та наукові роботи, модульна</p>	10%

	автономії при вивченні проблем, пов'язаних з розширенням й удосконаленням правового регулювання трудових і соціально-забезпечувальних відносин, а також до постійного самовдосконалення та саморозвитку.	<i>самостійна робота</i>	<i>контрольна робота</i>	
--	--	--------------------------	--------------------------	--

7. Співвідношення результатів навчання дисципліни із програмними результатами навчання

Результати навчання дисципліни (код)	1.1	1.2	1.3	1.4	2.1	2.2	3.1.	3.2	4.1	4.2
Програмні результати навчання (назва)										
ПРН-1 Знати основні теоретичні та концептуальні підходи щодо розуміння трудового права та права соціального забезпечення, демонструючи системний науковий світогляд та правовий кругозір.		+		+	+			+	+	
ПРН-2 Вміти застосовувати нові цілісні знання у науково-дослідній та практичній діяльності.	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
ПРН-3 Вміти формулювати переконливі аргументи на підтвердження наукових гіпотез..	+	+	+		+	+	+	+		+
ПРН-4 Уміння з нових дослідницьких позицій формулювати загальну методологічну базу власного наукового дослідження, усвідомлювати його актуальність, мету і значення для розвитку інших галузей науки, суспільно-політичного, економічного життя, національної чи світової духовної культури.	+	+		+		+	+	+	+	+
ПРН-5 Критично оцінювати нові тенденції розвитку науки (фахової галузі), оцінювати їх потенціал, та генерувати нові ідеї.	+	+		+	+		+	+	+	+
ПРН-6 Вміти застосовувати концептуально-методологічні знання про сутність природних і суспільних явищ для аналізу проблем в тій чи іншій галузі науки.	+	+		+		+	+	+	+	+
ПРН-7 Вміти генерувати нові наукові	+	+	+		+	+	+	+		+

ідеї, визначати основні проблеми вітчизняного та міжнародного законодавства, формулювати мету та завдання власного наукового дослідження з дотриманням належної академічної доброчесності.									
ПРН-8 Здатність презентувати українською мовою як усно, так і письмово, результати власного наукового дослідження на основі знання мовних норм і мовної організації наукових текстів .	+	+	+			+	+		+
ПРН-9 Здатність вільно вести іноземною мовою професійний діалог з науковою спільнотою в певній галузі наукової та /або професійної діяльності, здійснювати презентацію свого власного наукового дослідження на міжнародних наукових конференціях, семінарах.									
ПРН-10 Уміння кваліфіковано відобразити результати наукових досліджень у наукових статтях та тезах, опублікованих як у фахових вітчизняних виданнях, так і у виданнях, які входять до міжнародних наукометричних баз.	+	+		+			+	+	+
ПРН-11 Вміти самостійно формулювати робочі гіпотези досліджуваної проблеми, які мають розширювати і поглиблювати стан наукових досліджень в обраній сфері .	+	+	+			+	+		+
ПРН-12 Здатність використовувати сучасні інформаційні та комунікативні технології при спілкуванні, обміні інформацією, зборі, аналізі, обробці, інтерпретації джерел; оцінювати достовірність інформації та надійність джерел, встановлювати їх інформаційну цінність шляхом порівняльного аналізу з іншими джерелами.									
ПРН-13 Дотримуватися основних норм, прийнятих науковою спільнотою, з урахуванням міжнародного досвіду спілкування; здійснювати особистісний вибір у морально-ціннісних ситуаціях, що виникають у професійній сфері діяльності.	+	+				+	+	+	+
ПРН-14 Володіти методами діагностики рівня компетентності (навченості, вихованості, ціннісної позиції) аспірантів; методами й методиками моніторингу якості знань аспірантів для	+		+	+		+	+		+

аналізу освітнього процесу, його корекції та зміни.									
ПРН-15 Здатність до постійного самовдосконалення та саморозвитку.	+		+		+		+		+

8. Форми оцінювання аспірантів

Система оцінювання знань аспірантів з кожної дисципліни включає поточний (у випадку визначення лише одного модуля), модульний та семестровий контроль знань, оцінювання результатів практики.

- *Поточний контроль* здійснюється протягом семестру під час проведення лекційних, практичних занять.
- *Модульний контроль* проводиться з урахуванням даних поточного контролю за відповідний модуль і має на меті оцінку результатів знань аспіранта після вивчення матеріалу з логічно завершені частини дисципліни – змістового модуля.
- *Семестровий контроль* проводиться у формі екзамену чи заліку, визначених робочим навчальним планом у терміни, передбачені графіком навчального процесу.

На початку вивчення відповідної дисципліни аспіранта повідомляють про наявність робочої навчальної програми, про кількість змістових модулів, зміст, форми проведення поточного (модульного) контролю та критерії їх оцінювання. При **поточному** контролі *оцінці підлягають*: рівень знань, умінь і навичок аспірантів, продемонстрований у відповідях і виступах; активність при обговоренні питань; результати виконання тестів тощо (максимальний бал - 60).

Аспірант, який з поважних причин, підтверджених документально, не мав можливості брати участь у формах поточного контролю (не склав ЗМ) має право на його відпрацювання у двотижневий термін після повернення до навчання. Аспіранту, який не набрав прохідного мінімуму, за дозволом викладача, надається можливість здачі пройденого матеріалу для отримання необхідної кількості балів з поточного контролю шляхом виконання спеціальних тестів/контрольної роботи підвищеної складності, за виконання яких можна набрати до 40 балів. У випадку проведення поточного контролю комісією складність тестових чи контрольних завдань може бути підвищена і оцінюється до 50 балів.

Аспірант **не допускається** до складання іспиту, якщо кількість балів, одержаних за змістові модулі (поточний контроль) упродовж семестру разом з максимально можливою кількістю балів, набраних на екзамені, в сумі не перевищуватиме **49** балів.

Семестровий контроль у формі *екзамену* - підсумкова кількість балів з дисципліни (*максимум 100 балів*) визначається з урахуванням балів, отриманих під час екзамену (максимальний бал - 40), та балів - за змістовні модулі (загальна сума балів, яку набрав аспірант за семестр). У відомості обліку успішності з навчальної дисципліни проставляються зведені дані за 100-бальною шкалою, за національною шкалою («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно») та за шкалою ЄКТС (А, В, С, D, E, FX, F).

Таблиця відповідності шкали оцінювання

Оцінка за 100-бальною шкалою	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою	Визначення
------------------------------	-------------------------------	------------------	------------

<i>Інституту</i>		ЄКТС	
90 – 100	Відмінно	A	Аспірант повністю оволодів програмою навчальної дисципліни, вільно оперує категоріальним апаратом; дає послідовні, чіткі і логічно побудовані відповіді на основні та додаткові питання; демонструє обізнаність з усіма поняттями, фактами, термінами; аргументовано використовує їх, уміє застосовувати матеріал для винесення власних суджень.
80 – 89	Добре	B	Аспірант достатньо повно оволодів програмою навчальної дисципліни, проте у відповідях допускає несуттєві неточності; з незначними помилками демонструє розуміння основоположних теорій і фактів та вміння встановлювати причинно-наслідкові зв'язки між ними; вільно оперує понятійним апаратом з несуттєвими неточностями.
65 – 79		C	Аспірант в цілому оволодів програмою навчальної дисципліни, проте при викладенні деяких питань (усно чи письмово) не вистачає достатньої глибини аргументації при оцінці наукових фактів, процесів, явищ, подій; оперує понятійним апаратом, допускаючи окремі неточності.
55 – 64	задовільно	D	Аспірант не в повному обсязі оволодів програмою навчальної дисципліни; матеріал викладає без глибокого осмислення, аналізу, порівняння та узагальнення. Фрагментарно, поверхнево (без аргументації та обґрунтування) викладає матеріал при усних або письмових відповідях.
50 – 54		E	Аспірант показує мінімально достатній рівень знань з дисципліни. У відповідях (усних чи письмових) допускає суттєві помилки та не може критично оцінити наукові факти, явища, події.
35 – 49	незадовільно	FX	Аспірант не володіє програмою навчальної дисципліни; дає неправильну або поверхневу відповідь, яка свідчить про неусвідомленість і нерозуміння поставленого завдання.
1 – 34	неприйнятно	F	Аспірант показує неприйнятний рівень володіння програмою навчальної дисципліни.

Екзамен вважається не зданим, якщо сумарна кількість балів з дисципліни не перевищує 49 балів.

- підсумкове оцінювання: екзамен

	ЗМ1	ЗМ 2	ЗМ 3	ЗМ 4	Екзамен	Підсумкова оцінка
Максимум	15	15	15	15	40	100

9. Структура навчальної дисципліни. Тематичний план лекцій, семінарських занять та самостійної роботи

Назва теми	Кількість годин		
	Лекції	Семінарські заняття	Самостійна робота
Змістовий модуль 1.			
Тема 1. Трудове право як соціонормативний феномен	2	2	2
Тема 2. Трудові права в системі прав людини. Міжнародні трудові стандарти і національне трудове право України	2	2	2
Тема 3. Трудові правовідносини: поняття, зміст, види, суб'єкти, підстави виникнення	2	2	2
Модульна контрольна робота 1	-	-	-
Змістовий модуль 2.			
Тема 4. Трудовий договір	2	2	2
Тема 5. Соціальний діалог	-	2	2
Тема 6. Трудоправа відповідальність: традиції і новації	2	2	2
Тема 7. Трудові спори: їх особливості та порядок вирішення	2	2	2
Змістовий модуль 3.			
Тема 8. Право людини на соціальний захист в Україні	2	-	2
Тема 9. Міжнародні стандарти у сфері соціального захисту і законодавство України	-	2	2
Тема 10. Система соціального захисту	2	2	-
Змістовий модуль 4.			
Тема 11. Соціальні допомоги та соціальні пільги у системі соціального захисту	2	-	2
Тема 12. Соціальні послуги як невід'ємний інститут соціального захисту	2	2	-
Всього	20	20	20

**ПЛАН ЛЕКЦІЙ, СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ,
ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ АСПІРАНТІВ
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1
ТРУДОВЕ ПРАВО. ЗАГАЛЬНА ЧАСТИНА**

Тема 1. Трудове право як соціонормативний феномен (6 год.)

Лекція 1. Трудове право як соціонормативний феномен (2 год.)

1. Праця як об'єкт правового регулювання.
2. Періодизація історії розвитку законодавства про працю.
3. Проблема праворозуміння та її вплив на трудове право.
4. Ідеологія сучасного трудового права.
5. Соціологія трудового права.
6. Проблеми ефективності норм трудового законодавства

Семінарське заняття 1. Трудове право як самостійна галузь права (2 год.)

1. Співвідношення та відмежування від інших суміжних галузей (цивільного, цивільного процесуального, адміністративного, права соціального забезпечення).
2. Проблема критеріїв галузевої ідентифікації: предмет, метод, функції, джерела.
3. Поняття і значення принципів трудового права.
4. Юридичні конструкції трудового права: оціночні поняття в трудовому праві; аксіоми, юридичні презумпції та фікції у трудовому праві.

Питання для самостійної роботи (2 год):

1. Основні етапи історичної еволюції правового регулювання праці.
2. Формування вихідних положень теорії трудового права наприкінці XIX – у першій половині XX ст.
3. Шляхи формування трудового права в країнах із розвинутою ринковою економікою.
4. Історичний розвиток правового регулювання праці в Україні.
5. Основні тенденції розвитку та реформування трудового права у сучасній Україні.

Тема 2. Трудові права в системі прав людини. Міжнародні трудові стандарти і національне трудове право України (6 год.)

Лекція 2. Трудові права в системі прав людини (2 год.)

- 1.. Еволюція, поняття та види трудових прав, свобод, інтересів.
- 2.. Диференціація, індивідуалізація та дискримінація трудових прав і свобод.
- 3.. Здійснення трудових прав, заборона зловживання трудовими правами.
- 4.. Захист та охорона трудових прав і охоронюваних законом інтересів.

Семінарське заняття 2. Міжнародне трудове право (2 год.)

1. Поняття міжнародного трудового права, історичні передумови його становлення і розвитку.
2. Джерела міжнародного трудового права.

Питання для самостійної роботи (2 год.)

1. Міжнародно-правові стандарти у сфері праці та трудових відносин.
2. Регіональні європейські стандарти у сфері праці.
3. Основні тенденції розвитку трудових прав і трудового законодавства в умовах побудови постіндустріального суспільства.

Тема 3. Трудові правовідносини (6 год.)

Лекція 3. Трудові правовідносини (2 год.)

1. Становлення та розвиток вчення про трудові правовідносини.
2. Поняття і види правовідносин, що регулюються сучасним трудовим правом.
3. Суб'єкти трудових правовідносин: методологічний аналіз.
4. Юридичні факти як підстави виникнення, зміни, призупинення і припинення трудових правовідносин.

Семінарське заняття 3. Поняття та види суб'єктів трудового права (2 год.)

1. Правовий статус суб'єкта трудового права.
2. Працівники як суб'єкти трудового права.
3. Правовий статус іноземців і осіб без громадянства як суб'єктів трудового права.
4. Роботодавці як суб'єкти трудового права.
5. Повноваження трудового колективу та їх класифікація.

Питання для самостійної роботи (2 год.)

1. Підстави виникнення трудових правовідносин: трудовий договір, контракт, конкурс, обрання на посаду.
2. Зміст трудових правовідносин.
3. Класифікація трудових правовідносин.
4. Представництво в трудовому праві.

КОНТРОЛЬНІ ЗАПИТАННЯ ДО ЗМІСТОВОГО МОДУЛЯ 1

1. Конституційні засади свободи праці в Україні.
2. Поняття трудового права як галузі права.

3. Місце трудового права в системі права України.
4. Проблеми визначення предмета трудового права.
5. Функції трудового права.
6. Метод правового регулювання трудових відносин.
7. Відмежування трудового права від суміжних галузей права: цивільного, адміністративного та права соціального забезпечення.
8. Система трудового права як галузі права.
9. Предмет і система науки трудового права.
10. Поняття принципів трудового права, їх види та значення.
11. Поняття та класифікація джерел трудового права.
12. Локальні (місцеві) правові норми в регулюванні трудових відносин.
13. Значення правових позицій Верховного Суду і рішень Конституційного Суду України для розвитку трудового права.
14. Єдність і диференціація у правовому регулюванні трудових відносин.
15. Поняття і види суб'єктів трудового права.
16. Трудова правосуб'єктність працівників і роботодавців.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2.
ТРУДОВЕ ПРАВО. СПЕЦІАЛЬНА ЧАСТИНА
(22 години)

Тема 4. Трудовий договір (6 год.)

Лекція 4. Трудовий договір (2 год.)

1. Становлення та розвиток законодавства про трудовий договір.
2. Проблеми свободи трудового договору.
3. Поняття, сторони, зміст трудового договору та порядок укладення.
4. Класифікація трудових договорів.
5. Нестандартні (атипові) трудові договори.
6. Зміна умов трудового договору.
7. Підстави та порядок припинення трудового договору.

Семінарське заняття 4. Порядок укладення та зміни трудового договору (2 год.)

1. Істотні та додаткові умови трудового договору.
2. Умова про випробування.
3. Сумісництво, суміщення, тимчасове виконання обов'язків.
4. Порядок укладення трудового договору. Необґрунтована відмова у прийнятті на роботу та порядок її оскарження.

Питання для самостійної роботи (2 год.)

1. Зміна умов трудового договору. Переведення та його види. Переміщення працівника. Зміна істотних умов праці.
2. Розірвання трудового договору з ініціативи сторін трудового договору.
3. Розірвання трудового договору з ініціативи осіб, які не є стороною трудового договору.
4. Припинення трудового договору з незалежних від волі сторін обставин.

Тема 5. Соціальний діалог (4 год.)

Семінарське заняття 5. Соціальний діалог (2 год.)

1. Поняття, рівні і форми соціального діалогу у сфері праці.
2. Теорія та види соціального партнерства.
3. Правовий статус суб'єктів соціального партнерства.
4. Колективно-договірне регулювання трудових відносин.

Питання для самостійної роботи (2 год.)

1. Правові основи діяльності професійних спілок. Поняття профспілок, їх завдання та функції.
2. Права професійних спілок у захисті трудових прав працівників, встановленні умов праці, регулюванні заробітної плати і робочого часу, контролі за додержанням законодавства про працю, колективного договору та угод.
3. Гарантії діяльності профспілок. Гарантії прав профспілок і виборних профспілкових працівників.
4. Захист прав професійних спілок і відповідальність посадових осіб за їх порушення.
5. Організації роботодавців та основні засади їх діяльності.

Тема 6. Трудоправа відповідальність: традиції та новації (6 год.)

Лекція 6. Трудоправа відповідальність (2 год.)

1. Поняття та види відповідальності у трудовому праві.
2. Поняття трудового правопорушення. Особливості юридичного складу трудового правопорушення.
3. Поняття дисципліни праці та її забезпечення.
4. Поняття матеріальної відповідальності сторін трудового договору за заподіяну шкоду.

Семінарське заняття 6. Дисциплінарна відповідальність в трудовому праві (2 год.)

1. Поняття та види дисциплінарної відповідальності в трудовому праві.
2. Дисциплінарний проступок як підстава дисциплінарної відповідальності.
3. Порядок накладення, зняття та оскарження дисциплінарних стягнень.
4. Спеціальна дисциплінарна відповідальність окремих суб'єктів.

Питання для самостійної роботи (2 год.)

1. Особливості матеріальної відповідальності працівників за шкоду, заподіяну роботодавцю.
2. Відмінність матеріальної відповідальності працівників від майнової відповідальності, передбаченої нормами цивільного права: за суб'єктом заподіяння шкоди, підставами та умовами матеріальної відповідальності, межею матеріальної відповідальності, розміром.
3. Трудове майнове правопорушення: порушення працівником трудових обов'язків; наявність заподіяної працівником прямої дійсної шкоди майну роботодавця; причинний зв'язок між протиправними діями (бездіяльністю) працівників та їх наслідком у вигляді шкоди, що настала; вина працівника, який заподіяв шкоду зумисне або через необережність.
4. Види матеріальної відповідальності працівників.
5. Визначення розміру шкоди. Порядок покриття шкоди, заподіяної працівником. добровільно, за розпорядженням роботодавця, у судовому порядку.
6. Матеріальна відповідальність роботодавця за шкоду, заподіяну працівникові.

Тема 7. Трудові спори (конфлікти) (6 год.)

Лекція 7. Трудові спори (2 год.)

1. Історія та теорія трудового процесу.
2. Трудові спори: поняття, види, причини їх виникнення
3. Принципи розгляду трудових спорів.
4. Колективні трудові спори (конфлікти): загальна характеристика.
5. Медіація як альтернативний спосіб вирішення трудових спорів.

Семінарське заняття 7. Порядок вирішення трудових спорів (2 год.)

1. Органи, що розглядають трудові спори. Підвідомчість та підсудність трудових спорів.
2. Індивідуальні трудові спори та їх види. Органи з розгляду індивідуальних трудових спорів.
3. Розгляд трудових спорів про поновлення на роботі. Порядок поновлення на роботі й стягнення заробітної плати за час вимушеного прогулу.
4. Строки звернення і строки вирішення трудових спорів. Позовна давність у трудовому праві.

Питання для самостійної роботи (2 год.)

1. Поняття колективних трудових спорів (конфліктів) та їх класифікація.
2. Органи з вирішення колективних трудових спорів.
3. Незалежний посередник.
4. Національна служба посередництва і примирення.
5. Страйк як крайній засіб вирішення колективних трудових спорів.
6. Правові наслідки законного і незаконного страйку.

КОНТРОЛЬНІ ЗАПИТАННЯ ДО ЗМІСТОВОГО МОДУЛЯ 2

1. Поняття трудового договору.
2. Істотні та додаткові умови трудового договору.
3. Умова про випробування.
4. Поняття та розмежування роботи за сумісництвом, суміщенням, тимчасового виконання обов'язків. Законодавчі обмеження такої роботи.
5. Необґрунтована відмова у прийнятті на роботу та порядок її оскарження.
6. Зміна умов трудового договору. Переведення та його види. Переміщення працівника.
Зміна істотних умов праці.
7. Розірвання трудового договору з ініціативи сторін трудового договору.

8. Розірвання трудового договору з ініціативи осіб, які не є стороною трудового договору.
9. Припинення трудового договору з незалежних від волі сторін обставин.
10. Професійні спілки та їх органи як суб'єкти трудового права.
11. Поняття, значення і види колективних угод.
12. Сторони, форма і зміст колективного договору.
13. Поняття соціального діалогу. Суб'єкти соціального діалогу в Україні.
14. Моделі соціального партнерства (біпартизм і трипартизм) їх права сутність.
15. Поняття та види дисциплінарної відповідальності в трудовому праві.
16. Дисциплінарний проступок як підстава дисциплінарної відповідальності.
16. Порядок накладення, зняття та оскарження дисциплінарних стягнень.
17. Спеціальна дисциплінарна відповідальність окремих суб'єктів.
18. Особливості матеріальної відповідальності працівників за шкоду, заподіяну роботодавцю.
19. Відмінність матеріальної відповідальності працівників від майнової відповідальності, передбаченої нормами цивільного права.
20. Трудове майнове правопорушення.
21. Види матеріальної відповідальності працівників.
22. Органи, що розглядають трудові спори. Підвідомчість та підсудність трудових спорів.
23. Індивідуальні трудові спори та їх види. Органи, що розглядають індивідуальні трудові спори.
24. Розгляд трудових спорів про поновлення на роботі. Порядок поновлення на роботі й стягнення заробітної плати за час вимушеного прогулу.
25. Строки звернення і строки вирішення трудових спорів. Позовна давність у трудовому праві.
26. Поняття колективних трудових спорів (конфліктів) та їх класифікація.
27. Органи з вирішення колективних трудових спорів.
28. Незалежний посередник та його роль при вирішенні колективних трудових спорів.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 3. **СОЦІАЛЬНИЙ ЗАХИСТ В УКРАЇНІ: ПОНЯТТЯ ТА СТРУКТУРА** (12 годин)

Тема 8. Право людини на соціальний захист в Україні (4 години)

Лекція 8. Право людини на соціальний захист і конституційні гарантії його здійснення (2 год.)

1. Етапи становлення соціального захисту.
2. Соціально-страхові ризики як підстава соціального захисту.
3. Види організаційно-правових форм соціального захисту та їх ознаки.
4. Становлення та розвиток соціальної держави, її сучасне розуміння.

Питання для самостійної роботи (2 год.)

1. Право соціального забезпечення як галузь права: предмет, метод, джерела.
2. Генеза законодавства про соціальне забезпечення.
3. Динаміка методів правового регулювання відносин у соціальному забезпеченні.
4. Контури галузі права соціального забезпечення.

Тема 9. Міжнародні стандарти у сфері соціального захисту і законодавство України (4 години)

Семінарське заняття 9. Міжнародно-правове регулювання відносин у сфері соціального захисту та його вплив на національну юридичну практику (2 год.)

1. Стандарти ООН у сфері соціального захисту і законодавство України.
2. Конвенції МОП і законодавство України у сфері соціального захисту.
3. Європейська соціальна хартія (переглянута) і законодавство України про соціальний захист.

Питання для самостійної роботи (2 год.)

1. Досвід кодифікації соціальної сфери в іноземних державах.
2. Криза джерел права соціального забезпечення як підстава кодифікації галузевого законодавства.
3. Методологічні проблеми кодифікації права соціального забезпечення.
4. Теоретичні та практичні проблеми розроблення Кодексу соціального забезпечення (Соціального кодексу).
5. Доцільність та нагальність напрацювання Пенсійного кодексу.

Тема 10. Система соціального захисту (4 год.)

Лекція 10. Особливості та види державних організаційно-правових форм соціального захисту (2 год.)

1. Соціально-зобов'язані суб'єкти загальнообов'язкового державного соціального захисту.
2. Соціально-правоможні суб'єкти загальнообов'язкового державного соціального захисту.
3. Види соціального надання в межах загальнообов'язкового державного соціального захисту.

Семінарське заняття 10. Особливості та види недержавних форм соціального захисту (2 год.)

1. Соціальний захист, що здійснюється роботодавцями.
2. Соціальний захист, що здійснюється недержавними пенсійними фондами.
3. Соціальний захист, що здійснюється на замовлення органів місцевого самоврядування.
4. Соціальний захист, що здійснюється страховими організаціями.
5. Соціальний захист, що здійснюється благодійними організаціями, волонтерами.
6. Види соціального надання в межах недержавних форм соціального захисту.

КОНТРОЛЬНІ ЗАПИТАННЯ ДО ЗМІСТОВОГО МОДУЛЯ 3

1. Право людини на соціальний захист та конституційні гарантії його здійснення в Україні.
2. Розмежування понять «соціальний захист» та «соціальне забезпечення».
3. Поняття і предмет права соціального забезпечення.
4. Метод права соціального забезпечення.
5. Система права соціального забезпечення України.
6. Право соціального забезпечення в системі права України.
7. Соціальні ризики: поняття та класифікація.
8. Поняття та зміст принципів права соціального забезпечення.
9. Поняття та особливості джерел права соціального забезпечення.
10. Поняття та види правовідносин соціального забезпечення
11. Поняття суб'єктів права соціального забезпечення та їх властивості.
12. Державні соціальні стандарти та нормативи соціального забезпечення.
13. Поняття та види організаційно-правових форм соціального забезпечення.
14. Страхове пенсійне забезпечення та його рівні в Україні.
15. Порядок призначення та виплати пенсії у солідарній пенсійній системі.
16. Загальні умови призначення пенсій у накопичувальній пенсійній системі.
17. Загальні умови призначення пенсій у недержавній пенсійній системі.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 4. ОКРЕМІ ВИДИ СОЦІАЛЬНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ (8 годин)

Тема 11. Соціальні допомоги та соціальні пільги у системі соціального захисту (4 год.)

Лекція 11. Соціальні допомоги у системі соціального захисту (2 год.)

1. Теоретичні проблеми визначеності соціальних допомог в українській науці права соціального забезпечення.
2. Види та загальна класифікація соціальних допомог їх законодавче забезпечення.
3. Проблеми забезпечення соціальної допомоги сім'ям з дітьми та малозабезпеченим сім'ям.
4. Теоретичні питання соціальної допомоги інвалідам, інвалідам з дитинства, дітям-інвалідам, особам, які не маю права на пенсію.
5. Соціальна допомога вимушеним внутрішнім переселенцям із тимчасово окупованих територій АРК та території проведення АТО.

Питання для самостійної роботи (2 год.)

1. Теоретичні та практичні питання виникнення соціальних пільг.
2. Проблема дискримінації при наданні соціальних пільг.
3. Скасування пільг: конституційна юстиція як механізм захисту від звуження або відміни соціальних пільг.
4. Проблема забезпечення соціальними пільгами.
5. Теоретико-правові проблеми визначення суб'єктів-отримувачів соціальних пільг.

Тема 12. Соціальні послуги, як невід'ємний інститут соціального захисту (2 год.)

Лекція 12. Соціальні послуги (2 год.)

1. Правова природа соціальних послуг у системі соціального захисту.
2. Проблеми організації та надання соціальних послуг: національний і місцевий рівні.
3. Складні життєві обставини та їх чинники.
4. Базові соціальні послуги.

Семінарське заняття 12. Соціальні послуги (2 год.)

1. Класифікація соціальних послуг.
2. Суб'єкти надання соціальних послуг.
3. Проблеми оцінювання потреб у соціальних послугах.
4. Моніторинг та оцінка якості соціальних послуг.
5. Соціальна профілактика, її зміст, форми та види.

КОНТРОЛЬНІ ЗАПИТАННЯ ДО ЗМІСТОВОГО МОДУЛЯ 4

1. Теоретичні проблеми визначеності соціальних допомог в українській науці права соціального забезпечення.
2. Види та загальна класифікація соціальних допомог їх законодавче забезпечення.
3. Проблеми забезпечення соціальної допомоги сім'ям з дітьми та малозабезпеченим сім'ям.
4. Теоретичні питання соціальної допомоги інвалідам, інвалідам з дитинства, дітям-інвалідам, особам, які не маю права на пенсію.
5. Соціальна допомога вимушеним внутрішнім переселенцям із тимчасово окупованих територій АРК та території проведення АТО.
6. Теоретичні та практичні питання виникнення соціальних пільг.
7. Проблема дискримінації при наданні соціальних пільг.
8. Скасування пільг: конституційна юстиція як механізм захисту від звуження або відміни соціальних пільг.
9. Проблема забезпечення соціальними пільгами.
10. Теоретико-правові проблеми визначення суб'єктів-отримувачів соціальних пільг.
11. Правова природа та види соціальних послуг.
12. Соціальна профілактика: поняття та форми.

9. Рекомендовані джерела:

Основні:

1. Актуальні проблеми теорії трудового права і права соціального забезпечення: монографія / за ред. Г.І. Чанишевої. Одеса: Фенікс, 2015. 332 с.
2. Вишновецька С.В. Методологія науки трудового права: монографія. Київ: Ніка-Центр, 2014. 332 с.
3. Волинець В. В. Теоретико-правові засади організаційно-управлінських відносин у трудовому праві України: монографія. Харків; Київ: Діса плус, 2016. 396 с.
4. Гаращенко Л. П. Правове регулювання відпусток за законодавством України. Київ: ПАВЛІМ, 2003. 172 с.
5. Іншин М. І., Щербина В. І. Трудове право України та зарубіжних країн: академічний курс. Загальна та Особлива частини: підручник. Харків: Колегіум, 2018. 1122 с.
6. Костюк В. Л. Правосуб'єктність у трудовому праві: проблеми теорії та практики: монографія. Київ: Видавець Карпенко В. М., 2012. 464 с.
7. Костюченко О. Є. Реалізація соціального призначення трудового права в Україні: монографія. Харків: Право, 2018. 392 с.
8. Луцюк П. С. Сучасна парадигма юридичної відповідальності у трудовому праві України: монографія. Харків: ТОВ «У справі», 2017. 502 с.
9. Мельничук Н. О. Договірне регулювання трудових відносин в нових економічних умовах: монографія. Київ: «Хай-Тек Пресс», 2012. 340 с.
10. Пилипенко П. Д. Проблеми теорії трудового права: монографія. Львів: Видавничий центр Львів. нац. ун-ту імені Івана Франка, 1999. 214 с.

11. Процевський О. І. Методологічні засади трудового права: монографія. Харків: ХНАДУ, 2014. 260 с.
12. Сімутіна Я. В. Юридичні факти в механізмі правового регулювання трудових відносин: монографія. Київ: Ніка-Центр, 2018. 436 с.
13. Шумило М.М. Правовідносини у сфері пенсійного забезпечення: монографія. Київ: Ніка-Центр, 2016. 680 с.
14. Ярошенко О. М. Теоретичні та практичні проблеми джерел трудового права України: монографія. Харків: Видавець СПД ФО Вапнярчук Н.М., 2006. 456 с.

Додаткові:

1. Правові проблеми трудового та пенсійного законодавства України в контексті євроінтеграції: монографія / Н.М. Хуторян, Я.В. Сімутіна, М.М. Шумило та ін. Київ: Ніка-Центр, 2017. 256 с.
2. Правові проблеми пенсійного забезпечення в Україні: монографія / Н.М. Хуторян, М.М. Шумило, М.П. Стадник [та ін.]. Київ: Ін Юре, 2012. 540 с.
3. Проблеми застосування трудового та пенсійного законодавства: монографія / Н.М. Хуторян, Я.В. Сімутіна, М.М. Шумило [та ін.]. Київ: Ніка-Центр, 2015. 316 с.
4. Право соціального забезпечення в Україні: підручник / О.М. Ярошенко, Г.О. Барабаш, Н.М. Вапнярчук та ін.; за ред. О.М. Ярошенка. 4-ге вид. перероб. і доп. Харків : Право, 2015. 458 с.
5. Право на пенсію та його реалізація за сучасним законодавством України: довідник / Н.М. Хуторян, М.М. Шумило, Я.В. Сімутіна, [та ін.]; Наук. ред. Н.М. Хуторян, М.М. Шумило. Київ: «Юридична думка», 2012. 209 с.